

Svenska Barnmorskeförbundet fackförbundsutredning

Varför gör vi detta?

Barnmorskor behöver stärka sin profession i en tid där vi står inför stora utmaningar.

Historiskt har Svenska Barnmorskeförbundet ändrat förutsättningarna för arbetet regelbundet sedan förbundet bildades år 1886.

Även det fackliga arbetet är under förändring.

Viljan att organisera sig i såväl föreningar som fackförbund förändras och det krävs nya sätt att arbeta för att komma vidare och utveckla barnmorskeyrket och dess förutsättningar.

Utmaningen är att många medlemmar följer med i förändringen och ser nytta av att barnmorskor företräder barnmorskor i hela fältet, något som också kan innebära kraft och glädje för barnmorskor.

Hälso- och sjukvården står inför stora förändringar. Det gäller inte minst vården inom SRHR-området. Den som söker vård behöver mötas av personal med hög kompetens och lyhördhet, samtidigt som arbetssätten inom förändrade arbetsorganisationer behöver utvecklas.

Barnmorskans kompetens är helt nödvändig för att möta kvinnors behov och rättigheter när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa och vård. Genom att utveckla lokala förhandlingar kan professionen få ett direkt inflytande genom att barnmorskor företräder barnmorskor när frågor som nya arbetssätt och arbetsorganisationer ska avhandlas och förhandlas.

Svenska Barnmorskeförbundet (SBF) är en stark professionell organisation som genom sina medlemmar utvecklar det egna kunskapsområdet. Nya vetenskapliga resultat kräver hög beredskap för att kunna tillämpas i den dagliga vårdverksamheten.

Det blir allt mer uppenbart att förbundet även behöver arbeta med och skaffa ett inflytande över barnmorskornas villkorsfrågor; dels för vårdens utveckling, dels för att förbättra barnmorskornas specifika arbetssituation i alla dess bemärkelser.

Vi behöver **en** organisation för **en** profession!

Kunskapen om hur vården på bästa sätt ska kunna organiseras och vilka arbetssätt som ger bästa utfall finns inom Svenska Barnmorskeförbundet. Dessa frågor ska därför företräddas av professionen – det vill säga av barnmorskor.

Det finns inga garantier att lyckas väl i förhandlingar om lön och andra villkorsfrågor genom ett medlemskap i SRAT (Akademiker i samhällsbärande professioner). Däremot ger det oss en möjlighet att komma till tals med såväl vårdgivare som arbetsgivare i flera av de frågor som Svenska Barnmorskeförbundet vill lyfta fram.

Det gäller inte minst i det lokala arbetet, där det kan finnas ett gemensamt behov av särlösningar när det gäller villkorsfrågor i syfte att nå bästa resultat inom en given vårdorganisation.

En sak är dock säker – ingen framgång kan ske utan ett stort engagemang och hög aktivitet bland Svenska Barnmorskeförbundets medlemmar och lokala företrädare. Det kan bli en spännande och stimulerande utmaning att få möjlighet att driva kompetensfrågor och vårdutveckling kombinerat med kampen för goda arbetsvillkor för barnmorskor. Något som också kan säkra rekryteringen och göra det lättare att behålla erfarna kollegor.

Hösten 2015 antog styrelsen och förbundsstämman en motion från Stockholms Barnmorskesällskap om att starta ett eget barnmorskefackförbund.

En arbetsgrupp kom fram till att detta inte var rimligt därför att:

- Arbetsgivare vill ha större organisationer som motpart. Det är därmed svårt att uppnå egen förhandlingsrätt för kollektivavtal av olika slag.
- Barnmorskeförbundet saknar ekonomi samt personella resurser för att bygga upp en facklig struktur som kan trygga medlemmarnas behov.

Sedan dess har frågan utretts och olika alternativ har diskuterats och kommunicerats.

Den 14 november 2018 fattar SBF:s extra förbundsstämma ett beslut.

Hur har samarbetet med Vårdförbundet (VF) fungerat?

Svenska Barnmorskeförbundet har haft presidieträffar med Vårdförbundets presidium och förbundsombudsman en gång på våren och en gång på hösten. Presidiet utgörs av ordförande och vice ordförande. Mötena syftar till att diskutera gemensamma frågor.

Samarbetet med Vårdförbundet har präglats av att SBF mycket sällan har tillfrågats när Vårdförbundets politik kring specifikt barnmorskor ska fastslås. Ett exempel är frågan om direktutbildning som Svenska Barnmorskeförbundets 25 lokalföreningar, i samband med Förbundsstämman 2017, sa ja till att driva med syfte att få till stånd en statlig utredning. Trots att Vårdförbundet regelbundet har uppdaterats vid presidieträffar om att barnmorskeförbundet tillsammans med utbildningsrådet har arbetat med frågan kom den inte med i Vårdförbundets strategi kring barnmorskor.

I andra sammanhang har parterna (fackförbunden) i första hand bjudits in för samråd, information eller i utredningar av myndigheter eller andra organisationer. Detta kan vara brukligt, men Svenska Barnmorskeförbundets uppfattning är att Vårdförbundet inte har samverkat med den professionella organisationen där de borde ha gjort det.

På lokal facklig nivå på arbetsplatsen har VF som regel förtroendevalda barnmorskor. I Vårdförbundets lokalavdelningar kan den fackliga företrädaren vara barnmorska, men även sjuksköterska eller biomedicinsk analytiker.

Barnmorskorna har varit fackligt organiserade i Vårdförbundet men inte fått rollen att driva professionsfrågorna tillsammans med löne- och villkorsfrågor för barnmorskor.

Barnmorskeförbundet anser att det är omöjligt för VF att samtidigt hantera fyra professioners utveckling och behov, när organisationen som helhet saknar specifik kunskap om en av professionerna – barnmorskan.

Arbetet i korthet sedan motionen 2015

Hösten 2015. Motionen från Stockholms Barnmorskesällskap antas av styrelsen. En arbetsgrupp med olika kompetenser bildas för att kartlägga frågan. Barnmorskeförbundet inleder förutsättningslösa samtal med [Akademiker i samhällsbärande professioner](#) (SRAT).

Hösten 2017. Styrelsen föreslår förbundsstämman att fortsätta utredningsarbetet med syftet att Svenska Barnmorskeförbundet ska utveckla sin verksamhet för att även verka som facklig organisation

Januari 2018. Information om förbundsstämmans enhälliga beslut om fortsatt utredning skickas som brev hem till alla medlemmar. 2018-01-23 skickar kansliet/styrelsen en första rådgivande enkät till medlemmar i SBF via mail. Enkäten läggs senare ut som en länk på förbundets webbplats. Enkäten frågar om medlemmarna följer med om SBF blir fackförening.

Antal svar 1287: 69 % ja, 7 % nej, 24 % vet ej. Resultatet tolkas som att det finns ett engagemang och intresse kring utredningen.

En extern rådgivare med kunskap kring fackligt förhandlingsarbete samt TCO- och Sacostrukturen får i uppdrag av styrelsen att bedöma hur ett samgående skulle kunna fungera och vara till fördel eller nackdel för barnmorskor. Att SRAT saknar ett nattarbetsavtal via AkademikerAlliansen (AA) liknande Vårdförbundets avtal med SKL identifieras som en möjlig svaghet.

Februari 2018. 2018-02-06 offentliggör styrelsen en tänkbar konstruktion för ett nytt barnmorskeförbund där den fackliga verksamheten ska ske inom det befintliga fackförbundet SRAT. Det visar sig också att SRAT har en struktur kring chefer och ledare, egna företagare samt forskare/lärare som har möjlighet att vara dubbelanslutna till Sveriges universitetslärare och forskare (SULF).

Vår och tidig höst 2018. SBF:s styrelse besöker alla lokalföreningar för att bilda sig en uppfattning om vilka frågor som är angelägna för medlemmarna. SBF informerar om arbetet genom artiklar i Jordemodern och på webbplatsen Barnmorskan.se.

Mars 2018. Vårdförbundet ställer med kort varsel in ett presidiummöte med SBF utan förklaring. En fråga på dagordningen är hur samarbetet ska se ut under pågående utredning.

Sommaren 2018. Vårdförbundet deltar flitigt i diskussioner på sociala medier och SBF beslutar att inte besvara frågor och påståenden i dessa medier utan fortsätter att informera via artiklar i Jordemodern och på Barnmorskan.se samt information med frågor och svar på hemsidan barnmorskeförbundet.se. Privata mail och mail från lokalföreningarnas ordförande besvaras och svårare frågor diskuteras med SRAT.

Augusti 2018. Alla medlemmar i SBF får ett vykort med information och en uppmaning om att besvara webbenkäten (nummer 2) på förbundets hemsida (2018-08-21).

September 2018. Den 23 september stängs enkäten.

Om det blir ett JA på förbundsstämman i november, kommer du att bli medlem i det nya fackförbundet Svenska Barnmorskeförbundet i SRAT? Antal svar 3227.

Enkäten visar att 59% sa ja, 26% svarade jag vet inte och 15 % svarade nej.

Enkäten visar också att många oorganiserade barnmorskor, 76% var intresserade av att gå med i ett nytt barnmorskeförbund. Vidare kan 55% av barnmorskor organiserade i Vårdförbundet tänka sig att gå över till det nya SBF.

September 2018. Den 11 september genomför SBF en ordförandekonferens tillsammans med ett nätverk av intresserade barnmorskor från lokalföreningarna. Syftet är att informera och fördjupa diskussionen för att skapa ett bra underlag inför förbundsstämmans beslut den 14 november 2018. Representanter från SRAT deltar på konferensen.

November 2018. Den 14 november hålls en extra förbundsstämma med en enda fråga:
Ska Svenska Barnmorskeförbundet ombildas till att också bli en fackförening i fackförbundet SRAT som är en del av Saco?

Vid ett ja ska stämman också besluta om stadgeförslag och budget. Om beslutet blir ett ja bildas det nya barnmorskeförbundet.

Om beslutet blir ett nej fortsätter Svenska Barnmorskeförbundet som tidigare som barnmorskors företrädare i professionsfrågor.

Vad är SRAT?

SRAT (Fackförbundet för akademiker i samhällsbärande professioner består av 24 medlemsföreningar som är organiserade inom förbundet. SRAT:s medlemsföreningar har tillsammans ungefär 15 000 medlemmar, från och med årsskiftet cirka 19 000.

SRAT:s fokusområden är:

- En professionell organisation i ständig utveckling
- Profession
- Villkor i arbetslivet
- Utbildning & forskning

SRAT är partipolitiskt obundet och ett av 23 fackförbund i Sveriges akademikers centralorganisation (Saco) som organiserar drygt 700 000 akademiker. Genom att SRAT organiserar många olika yrkesgrupper, såväl inom landsting och kommun som statligt och

privat, förhandlar och samverkar SRAT via olika förhandlingskarteller med till exempel AkademikerAlliansen, Saco-S och Akademikerförbunden.

www.srat.se

Organisation

SRAT:s viktiga frågor hanteras av en förbundsstyrelse. Till denna väljs representanter via en valberedning och barnmorskor skulle med största sannolikhet beredas plats.

En organisation med SRAT:s konstruktion gör det möjligt för barnmorskor att driva särintressen utan konkurrens med andra. Flera av SRAT:s grupper verkar inom samma avtalsområde och hos samma arbetsgivare och kan därför vara ett stöd när vi vill driva våra specialfrågor.

SRAT verkar inom olika nätverk inom Saco. Ett sådant exempel är nätverket *Saco hälso- och sjukvård* för de Saco-förbund som har medlemmar inom hälso-och sjukvård, omsorg och tandvård. Nätverket ses fyra gånger per år och värdskapet cirkulerar. Presidiet (valda representanter från förbunden) hanterar mycket av verksamhetsplaneringen, som till exempel olika aktiviteter och att skriva debattartiklar.

SRAT ingår i Saco:s Ordföranderåd som består av fackförbundens 23 ordföranden tillsammans med ordförande för hela Saco. Federationen (alla Saco-förbund) sammanträder minst två gånger per år och diskuterar aktuella fackliga- och yrkesfrågor. Vanligtvis deltar även förbundens kanslichefer/direktörer. Federationen har starkt mandat att agera.

Avtal och förhandlingar

SRAT verkar i olika förhandlingskarteller beroende på yrkesgrupp. För barnmorskor skulle förhandlingar ske genom olika förhandlingsorganisationer (se nedan). Kollektivavtal finns i nuläget för samtliga av barnmorskans arbetsområde – utom för bemanningsföretag.

Vad är AkademikerAlliansen (AA)?

AkademikerAlliansen (AA) är en förhandlingsorganisation för akademiker som är anställda inom landsting och kommun.

AkademikerAlliansen (AA) består av 17 fackförbund varav SRAT är ett.

AA förhandlar på central nivå med Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Pacta som motparter. AA tecknar kollektivavtal om till exempel löner, allmänna villkor, semester,

sjukersättning, föräldraledighet och pension. Många barnmorskor som är anställda inom kommuner och landsting berörs av dessa avtal.

AkademikerAlliansens högsta beslutande organ är representantskapet. Det fattar beslut om att träffa centrala avtal och inriktningen på arbetet. Alla förbund är företrädare i representantskapet. Representantskapet är AA:s högsta beslutande organ och SRAT har tre platser. För närvarande innehas också en av platserna som vice ordförande av SRAT:s förbundsordförande.

Det löpande arbetet leds av Förhandlingsdelegationen. SRAT har, liksom AA:s övriga fackförbund, en representant samt en ersättare i delegationen.

Hur verkar SRAT inom AA?

Svenska Barnmorskeförbundet har stora möjligheter att vara representerade i AkademikerAlliansen och ta aktiv del på alla nivåer. Processen inom en förhandlingskartell bygger på samarbete och på att förhandla gemensamt.

Barnmorskor har lyft farhågan att vår arbetstid avviker från de flesta övriga grupper inom AA och att det därför inte skulle finnas intresse att släppa fram barnmorskors specifika behov av avtal. Det är därför viktigt att poängtera att särskilda protokollsanteckningar alltid kan förhandlas fram och ingå som en del av avtalet när det gäller väldigt specifika behov hos barnmorskor på den centrala nivån - som till exempel nattarbetstid. Det är även möjligt att teckna lokala avtal.

SRAT verkar på olika sätt inom AA beroende på vilken typ av central förhandling som avses. Det skiljer mellan centrala förhandlingar i en avtalsrörelse och en central förhandling som sker efter oenighet i en lokal förhandling.

När det gäller en avtalsrörelse fastställs yrkanden som SRAT ska driva av SRAT:s förbundsstyrelse med utgångspunkten att varje förening själv har störst kunskap kring sina specifika frågor. Med största säkerhet kommer barnmorskorna att ingå i förbundsstyrelsen. SRAT har för närvarande tre ledamöter i AkademikerAlliansens representantskap men mandatet är inte fasta utan kan variera beroende på vilka frågor som ska behandlas av representantskapet.

Oavsett hur SRAT är representerat i AA:s representantskap agerar förbundet utifrån sina medlemsgruppers intresse. Det innebär att om en barnmorska inte är en ordinarie ledamot i

representantskapet så kan en barnmorska ändå delta i det möte där en sådan fråga ska behandlas.

Gäller det en central förhandling som följer på en lokal förhandling som slutat i oenighet bestämmer SRAT tillsammans med barnmorskorna vem som ska föra förhandlingen.

Antingen sköts den av en eller flera barnmorskor eller, om barnmorskorna vill det, tillsammans med en företrädare för SRAT. Oftast har en förhandlare från SRAT:s kansli ansvaret för den centrala förhandlingen med stöd av berörd yrkesgrupp.

Förhandlingsdelegationen är representantskapets arbetande organ. SRAT:s representant i delegationen företräder de frågor som SRAT:s förbundsstyrelse eller en eventuell förhandlingsdelegation inom SRAT fastställt.

Förhandlingsdelegationen utarbetar de förslag som representantskapet ska ta beslut om. Det innebär att förhandlingsdelegationen inte tar egna beslut. Samtliga förbund inom AA som vill få genomslag för sina professionsfrågor på olika nivåer vilket är fullt möjligt.

AkademikerAlliansen tecknar centrala avtal för de förbund som ingår i Alliansen. När det gäller specialbestämmelser för enskilda medlemsförbund/medlemsgrupper, tecknas avtal för dessa i form av protokollsanteckningar. Det innebär att om en specialbestämmelse för barnmorskor ska tas in i det centrala avtalet, så görs det genom en särskild reglering i en protokollsanteckning. Anledningen är att just denna bestämmelse gäller för en särskild yrkesgrupp. Utöver detta så finns också möjligheter att teckna lokala avtal om särskilda villkor. I det sammanhanget är det antingen barnmorskor som, ensamma eller tillsammans med förhandlare på SRAT, förhandlar fram villkoren.

Arbetet med att utveckla de lokala förhandlingarna kan med fördel drivas direkt av Svenska Barnmorskeförbundets företrädare som kan koppla sitt professionella kunnande till avtals- och villkorsfrågor.

I en tid med stora förändringar inom vårdens organisationer och med arbetsgivarnas stora problem att rekrytera och upprätthålla kompetens, behövs samarbete med professionerna för att utveckla vården. Att vara delaktiga i den utvecklingen på regional och lokal nivå skulle också säkerställa att barnmorskor stannar kvar i yrket och får potential att utveckla sin kompetens.

Hur förhandlar Vårdförbundet inom landsting och kommun?

Vårdförbundet förhandlar via Offentliganställdas förhandlingsråd (ORF) och har ett eget förbundsområde, *Hälso-och sjukvård*, där de tillsammans med fysioterapeuternas fackförbund förhandlar med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Det betyder att Vårdförbundet som organisation sitter vid förhandlingsbordet. Att kunna förhandla direkt med arbetsgivarorganisationen kan ses som en styrka, men samtidigt behöver VF ta hänsyn till hela sin medlemsgrupp (114 000) varav de flesta är sjuksköterskor när de förhandlar fram centrala avtal.

AkademikerAlliansens konstruktion är annorlunda (se ovan) men har en struktur som fungerar för SRAT och övriga förbund som befinner sig inom denna förhandlingskartell.

Vad är Saco-S?

Saco-S är en förhandlingsorganisation för statligt anställda och fungerar på samma sätt som motsvarande organisationer inom kommuner och landsting. Som förtroendevald för Saco-S företräder man alla medlemmar i Saco-S, det vill säga också barnmorskor. Saco-S sluter alla lokala avtal oavsett om medlemmar till exempel är dubbelanslutna till Sveriges universitetslärare och forskare (SULF). Alla ingår i Saco-S och företräds av denna organisation. Intresserade barnmorskor kan väljas in i styrelsen eller utses som representant i en viss fråga.

Som medlem i ett Saco-förbund ingår man i den lokala Saco-S-föreningen på arbetsplatsen (myndigheten, högskolan, universitetet). Saco-S-föreningens styrelse väljs av och bland medlemmarna. I styrelsen kan det ingå en barnmorska.

Inom styrelsen och bland medlemmarna utses personer som företräder föreningen i olika fackliga frågor. Det kan vara förberedelser inför löneförhandlingar eller samverkansdiskussioner om till exempel omställning. Inom staten har man lokala arbetsplatsträffar inom de olika verksamheterna. Det gäller även inom kommuner och landsting.

På central nivå har det förbund som har flest medlemmar på en myndighet det centrala förhandlingsansvaret för myndigheten. Den lokala Saco-S-föreningen har oftast förhandlingsmandatet medan ansvarigt kontaktförbund ansvarar för att den lokala Saco-S-föreningen kan fungera.

Representantskapet är Saco-S högsta beslutande organ. De olika förbunden inom Saco utser de förtroendepersoner som ska ingå i Saco-S representantskap. SRAT har två ordinarie platser i representantskapet och dessa innehas idag av två personer som också sitter i SRAT:s förbundsstyrelse. Utöver det har SRAT två suppleantplatser som innehas av förhandlare från kansliet.

Saco-S har en central styrelse som utgör arbetande organ mellan representantskapets möten. Styrelsen har ett presidie med tre personer som förhandlar med Arbetsgivarverket i olika frågor. Presidiet förhandlar också i den centrala avtalsrörelsen. SRAT har i dag en av presidiets två vice ordförande-poster.

Hur förhandlar den privata sektorn?

På den privata sektorn förhandlar man branschvis.

Vilka som förhandlar beror på bransch. SRAT ingår som förbund i ett flertal delegationer genom sina olika föreningar och förbund. Det förhandlas fram centrala avtal som sedan ska hanteras på lokal nivå.

På lokal nivå kan man som medlem i SRAT komma att ingå i akademikerföreningar.

Medlemmar från alla förbund är valbara till styrelsen. Finns det ingen förening kan SRAT gå in och förhandla. Om någon eller några medlemmar vill engagera sig fackligt har de hjälp av ansvarig förhandlare på SRAT:s kansli.

Vad händer med nattavtalet?

SRAT:s struktur kommer att göra så att barnmorskor når fram till förhandlingsbordet.

Centrala avtal är ramavtal som ska omfatta många olika arbetstagare vilket gäller generellt för alla fackförbund.

AkademikerAlliansen, och därmed SRAT, saknar i nuläget ett nattarbetsavtal med den konstruktion som Vårdförbundet har på sitt avtal. Det är osannolikt att en grupp barnmorskor som tillhör ett nytt barnmorskeförbund skulle ställas utanför ett befintligt nattarbetsavtal på en arbetsplats. Särskilt om barnmorskan redan är anställd.

Barnmorskor är en bristvara och arbetsgivarna skulle förlora stort på att särskilja barnmorskor i förhållande till de 110 000 medlemmar som omfattas av Vårdförbundets avtal. De oorganiserade omfattas redan i dag av kollektivavtal på arbetsplatserna.

En väg för ett nytt barnmorskeförbund är att SRAT förhandlar kring en protokollsanteckning för gruppen barnmorskor i det centrala ramavtalet mellan AkademikerAlliansen och SKL (se ovan). Det är först om vi barnmorskor säger ja till ett inträde, som SRAT kan börja arbeta för barnmorskor.

Hur och var kan vi samverka?

Barnmorskor kommer att ha en given plats i samverkan på lokal nivå i ett nytt barnmorskeförbund. Det kan även gälla på högre nivåer.

Svenska Barnmorskeförbundet behöver ytterligare kartlägga precis hur och var barnmorskor behöver vara med och samverka utifrån lokala strukturer i öppenvård, slutenvård och som anställd inom landsting, kommun, stat eller privat.

Samverkansavtal reglerar detta tillsammans med Lag om medbestämmande i arbetslivet (MBL) och Arbetsmiljölagen (AML). Om det saknas en barnmorska i någon samverkan kan alltid en specifik fråga som rör barnmorskor lyftas ut ur samverkan och diskuteras separat. Fackliga organisationer äger alltid rätt att förhandla med arbetsgivaren i frågor som rör verksamheten. Det gäller till exempel när en organisation ska förändras eller i frågor om till exempel semesterperioder och arbetstidsmodeller. För att det ska fungera finns såväl centrala som lokala samverkansavtal. Delar av MBL och AML är ofta integrerade i sådana avtal. Finns det inget samverkansavtal ska MBL och AML tillämpas i vanlig ordning. Samverkan är ömsesidig eftersom arbetsgivaren behöver veta vad barnmorskor vill och tycker i det dagliga arbetet för att organisationen ska fungera. Samverkansmöten sker på alla nivåer i en organisation och regleras genom avtal.

Landsting och kommuner

Landsting och kommuner omfattas av de centrala samverkansavtalen FAS 05 och SAM 17. SAM 17 är det nya avtalet men många lokala kollektivavtal bygger fortfarande på FAS 05. SRAT är lokal part när samverkansavtal tecknas på de olika nivåerna. De olika fackförbunden har ett eller flera så kallade mandat i samverkan. Till exempel kan Vårdförbundet ha ett mandat (en förtroendevald), Saco ett mandat, Kommunal ett mandat och så vidare. Ofta gäller principen att de som är flest på en arbetsplats, till exempel en kvinnoklinik eller ett primärvårdsområde, har mandatet i samverkan. På en kvinnoklinik skulle det utifrån denna

princip vara en barnmorska som innehar Saco:s mandat. Om det finns en struktur med flera mandat för varje fackförbund kan barnmorskorna ha det ena mandatet och läkarna det andra.

Stat

Staten har ett centralt samverkansavtal *Samverkan för framtiden* som omfattar både MBL och AML. SRAT har inflytande på samverkansavtalet genom Saco-S. På den lokala nivån har de lokala Saco-S-föreningarna ansvaret för de lokala kollektivavtalen samt myndighetens lokala samverkansprocesser. Barnmorskor finns i huvudsak inom universitet- och högskoleområdet där det alltid finns en Saco-S-förening och oftast ett lokalt samverkansavtal.

Privat

Den privata sektorn saknar oftast samverkansavtal. Det gör att Lagen om medbestämmande i arbetslivet (MBL) ska tillämpas, det vill säga att det ska ske regelrätta förhandlingar i de olika samverkansfrågorna. Man kan också komma överens med arbetsgivaren om att man i stället för lagen inför lokala samverkanssystem. Det är inte lika strikt reglerat som inom den offentliga sektorn.

Sacoråd

Inom Saco finns också *Sacoråd* där förbunden inom Saco, på lokalföreningarnas eller medlemmarnas initiativ, samarbetar i de verksamhetsfrågor som omfattas av MBL eller samverkansavtal. Var och när Sacorådet, alternativt respektive förbunds lokalförening, representerar medlemmarna framgår av ett lokalt samverkansavtal. Förbunden avgör själva hur de vill vara representerade. Arbetsgivaren kan därmed inte ensidigt bestämma hur en samverkansgrupp ska vara sammansatt. Sacorådets mandat vilar på förbundens medgivande.

Svenska Barnmorskeförbundets roll som professionsorganisation i SRAT?

Organisation

Vid en eventuell ombildning kommer Svenska Barnmorskeförbundets kansli att bevaras i sin nuvarande form. I dag har kansliet 2,25 heltidstjänster som ansvarar för det dagliga arbetet, konferensverksamheten, Jordmodern samt Barnmorskan.se. Barnmorskeförbundet hyr två

rum av Sjuksköterskeföreningen i deras hus på Baldersgatan 2 i Stockholm. På sikt kan det bli aktuellt att flytta men när är i nuläget oklart.

Det professionella arbetet kommer fungera på samma sätt som tidigare men med ett fackligt mandat som ökar styrkan i att driva de professionella frågorna. De olika råden – Vetenskapliga rådet, Utbildningsrådet, Etiska rådet och Internationella rådet – kommer att arbeta som tidigare med professionsfrågor. Råden kan komma att få ett delvis förändrat och utökat uppdrag, till exempel när det gäller händelser där barnmorskor blivit anmälda till IVO. Detta sker i så fall tillsammans med förbundsjurist från SRAT.

Lokalföreningar

Barnmorskeförbundets 25 lokalföreningar kommer att fungera som tidigare, med skillnaden att hela barnmorskans område – det vill säga såväl professionens utveckling och kompetens som fackliga frågor – kan involveras. Det innebär **inte** att ansvaret för att driva det fackliga arbetet läggs på lokalföreningarna. Detta sker antingen genom de förtroendevalda barnmorskor som finns i området tillsammans med SRAT. Om inga barnmorskor vill ta på sig förtroendevalda uppdrag drivs arbetet av SRAT och andra företrädare inom förbundet. Lokalföreningarna ska dock tillsammans utse en eller flera barnmorskor som ska arbeta på facklig tid (se nedan). Den barnmorskan, eller dessa barnmorskor, kommer att ha en övergripande roll i arbetet och kommer att vara nyckelpersoner i startskedet. För att uppnå bra samarbete bör förtroendevalda med facklig tid förslagsvis alltid sitta i lokalföreningens styrelse.

Villkor för förtroendevalda barnmorskor och facklig tid?

Att bygga ett fackligt nätverk över landet innebär en stor utmaning. I lokalföreningar med få medlemmar i ett nytt barnmorskeförbund genereras inte lika mycket facklig tid som i lokalföreningar med hög anslutningsgrad. Ju fler medlemmar desto större styrka och mer facklig tid. Oavsett hur många barnmorskor på en arbetsplats som är medlemmar i ett nytt barnmorskeförbund, kommer alltid en förtroendevald barnmorska att kunna utföra sitt uppdrag lokalt med stöd av Lag om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen (1974:358). Om en situation skulle uppstå där förtroendevalda barnmorskor saknas kan SRAT gå in med förhandlare och andra ombud från förbundet.

Ett nätverk av förtroendevalda barnmorskor och barnmorskor på facklig tid inom respektive landsting över hela landet gör sannolikt arbetet som förtroendevald barnmorska betydligt mer överskådligt. Det ger också ett direktinflytande i det lokala arbetet med hjälp av andra förtroendevalda barnmorskor. Att vara en mindre lokalförening kan vara en styrka då det är lättare att skapa sig en överblick och skapa nätverk lokalt. Det är också en stor styrka för förtroendevalda barnmorskor att hela tiden kunna förena den professionella utvecklingen på arbetsplatserna med frågor om lön och andra villkor.

Förtroendevalda barnmorskor kommer att utbildas av SRAT. I ett första steg kommer barnmorskor att inbjudas till en gemensam utbildning där också detaljerna i en organisation kan utformas gemensamt. Om Svenska Barnmorskeförbundet ombildas den 14 november 2018 kommer SRAT att agera på arbetsplatser där så behövs i väntan på att en ny facklig struktur har byggts upp inom barnmorskeförbundet.

Det finns två typer av fackliga uppdrag som kommer involvera barnmorskor lokalt.

Uppdragen är väl reglerade inom landsting och kommunala arbetsplatser men kan vara uppbyggda annorlunda för statligt och privatanställda barnmorskor.

- 1 Förtroendevalda barnmorskor behövs på alla arbetsplatser. Dessa barnmorskor väljs av sina arbetskamrater och anmäls till arbetsgivaren som lokala fackliga förtroendemän och av SRAT och de får därigenom tid enligt lagen för sitt uppdrag. Lokalt förtroendevalda barnmorskor på mödravård, ungdomsmottagning, annan mottagning eller inom slutenvården möter arbetsgivarna vid löneförhandlingar och i diskussionen om arbetsmiljöfrågor eller andra villkorsfrågor som till exempel semestrar och schemaläggning. Lokalt förtroendevalda barnmorskor har mandat att förhandla. De förhandlar med det centrala avtalet som ram men avtalen kan förändras lokalt och förbättras. SRAT står bakom alla förhandlingar på regional och lokal nivå.
- 2 Barnmorskor kan också arbeta på så kallad facklig tid. Det innebär att den barnmorskan enbart arbetar fackligt inom kommuner och landsting under en viss procent av sin arbetstid. Lönen betalas av en särskild konstruktion som innebär att den fackliga tiden kommer ur ett centralt kollektivavtal inom landsting och kommuner som ger SRAT och alla fackförbund lokal facklig tid för att arbeta med interna frågor. Avtalet ger fyra timmar internfacklig tid per medlem och år vilket i praktiken innebär

att om SRAT har 100 medlemmar på ett landsting, så disponerar SRAT 400 timmar under året. Tiden fördelas utifrån SRAT:s medlemsgruppers behov på de förtroendevalda som är utsedda av förbundet. Gruppen barnmorskor kommer att få **minst** den tid som gruppen genererar.

Internfacklig tid innebär den tid som behövs för att ta hand om medlemmar, styrelsemöte, allmän facklig information och dylikt. Den tid som omfattar förhållandet mellan arbetsgivare och fack ligger utanför den interna tiden. Exempel på sådan facklig tid kan vara att delta i löneprocesser, samverkansmöten, intresseförhandlingar och gemensamma arbetsmiljöprocesser.

Utöver den fackliga tid som regleras via kollektivavtal eller lag kan SRAT som lokal part komma överens med den lokala arbetsgivarens om mer facklig tid.

Statligt anställda och facklig tid

Inom staten regleras den fackliga tiden av ett avtal om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen. Av avtalet framgår bland annat att man har rätt till den tid som krävs för att man ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Omfattningen ska dock vara skälig.

Det finns en rekommendation i en tillämpningsföreskrift som säger att tiden får motsvara en heltid för cirka 500 medlemmar. Då gäller att alla förtroendevalda får dela på den tiden. Den tid som behövs för förberedelser inför aktiviteter som arbetsgivaren kallat till ingår inte heller här.

Privatanställda och facklig tid

Inom den privata sektorn finns oftast inga kollektivavtal som anger hur många timmar man kan utnyttja för fackligt arbete. I stället gäller Lagen om facklig förtroedeman som utgångspunkt för den tid man kan förfoga över. Man kan också komma överens med sin arbetsgivare om hur mycket tid man får använda.

Vad gäller för avgift och strejkkassa?

Den avgift som budgeten bygger på i ett nytt barnmorskeförbund består av två delar.

Den ena delen är 199 kronor till SRAT för den fackliga servicen och den andra delen är till Svenska Barnmorskeförbundets verksamhet i dess nuvarande form.

Varje medlem betalar bara en avgift till barnmorskeförbundet som sedan överför SRAT:s del. Den sammanlagda avgiften kommer vara 295 kronor i månaden vilket stämmer överens med till exempel Vårdförbundets avgift från årsskiftet 2018/2019.

Den årliga avgiften på 550 kronor till Svenska Barnmorskeförbundet kommer att försvinna vilket minskar de sammanlagda kostnaderna för dem som i dag är med i både ett fackförbund och Svenska Barnmorskeförbundet. I nuläget är facklig avgift avdragsgill med en tredjedel. Pensionärer och barnmorskestudenter kommer att ha betydligt lägre avgift som ungefär motsvarar avgiften till Svenska Barnmorskeförbundet idag.

Svenska Barnmorskeförbundet är skyldigt att avsätta en viss del av medlemsavgiften till en strejkkassa. Vid strejk bidrar alla föreningar inom SRAT till kassan oavsett vem som är i strejk. Den avkastning som genereras från Svenska Barnmorskeförbundets bidrag till strejkkassan kan användas fritt i den egna verksamheten.

Vad betyder antalet medlemmar?

Medlemstalet i ett nytt barnmorskeförbund har stor betydelse av flera skäl.

För att uppnå maximal styrka vid förhandlingar gentemot arbetsgivare krävs att en tillräckligt stor grupp av barnmorskor följer med in i SRAT.

I dag organiseras en stor del av barnmorskorna (5 946) i Svenska Barnmorskeförbundet.

Eftersom gruppen barnmorskor är spetskompetent och i de allra flesta fall inte kan ersättas av andra yrkeskategorier, innebär det att om fler än hälften av barnmorskorna följer med in i det nya Barnmorskeförbundet kommer styrkan att öka vid förhandlingar. Ju fler medlemmar ju starkare mandat och större möjlighet att påverka. Det är Svenska Barnmorskeförbundet som kan barnmorskors frågor genom vårt stora nätverk av specialsakkunniga barnmorskor och genom förbundets olika råd som utgör en ständigt aktiv påverkan på professionsutvecklingen. Vid en eventuell ombildning finansieras Svenska Barnmorskeförbundet genom de fackliga avgifterna. Svenska Barnmorskeförbundet har planerat för ett successivt tillflöde av barnmorskor och kan hantera en situation med färre medlemmar under en tid.

En framtid med många medlemmar och en stark ekonomi gör att det nya barnmorskeförbundet kan utveckla verksamheten för barnmorskor ytterligare utifrån vad lokalföreningarna uttrycker på Förbundsstämman som sker vartannat år.

Vad gäller för att bli medlem vid ett ja?

Alla barnmorskor kan vara medlemmar. Det gäller såväl kliniskt verksamma inom sluten och öppenvård, chefer och ledare, forskare och lärare samt egna företagare. Ett nytt barnmorskeförbund som även kan samla alla barnmorskor fackligt, kan återförena barnmorskor som tidigare behövt söka sig till ett fackförbund eftersom Svenska Barnmorskeförbundet varit en ren professionsorganisation.

SRAT:s fackliga service är den sedvanliga med förhandlare, juridisk hjälp, karriärstöd och en uppsättning försäkringar inom Folksam. Vad gäller försäkringarna är de snarlika de som till exempel Vårdförbundet erbjuder. SRAT kommer diskutera vidare med Folksam kring hur försäkringarna för barnmorskor kan omhändertas vid en övergång.

www.srat.se/Medlemskapet/Forsakringar

Medlem kan kontakta SRAT för rådgivning vid behov och SBF kommer att ha flera förhandlare som har ett ansvar för föreningen och dess medlemmar. Detta gäller både rådgivning såväl som förhandlingsstöd.

Hur ansöker man om medlemskap i ett nytt barnmorskeförbund?

Om förbundsstämman säger ja till att ombilda Svenska Barnmorskeförbundet kan barnmorskor ansöka om medlemskap enligt följande:

- För barnmorskor som är fackligt **oorganiserade** kan begäran om inträde ske från 2018-11-15.
- Barnmorskor som är medlemmar i **Vårdförbundet** behöver begära utträde. Karenstiden är till och med nästa hela månad vilket betyder att den som begär utträde den 15 november kommer att kunna bli betalande medlem i ett nytt barnmorskeförbund den 1 januari 2019.
- För barnmorskor organiserade i **Ledarna** gäller att medlemskapet upphör tidigast vid kommande månadsskifte efter inkommen ansökan.
- Barnmorskor som är medlemmar i **SULF** kan bli medlemmar (dubbelanslutning) i det nya Barnmorskeförbundet.

Alla barnmorskor (inklusive barnmorskestuderande och pensionärer) kan ansöka om att gå in i nya Svenska Barnmorskeförbundet från och med den 15 november 2018. Ansökan ligger då

vilande utan kostnad till utträdestiden är uppnådd för respektive fackförbund.

Beträffande medlemskap i en arbetslöshetskassa så sker ingen förändring för Vårdförbundets medlemmar som idag tillhör samma arbetslöshetskassa som SRAT. Månadsavgiften är för närvarande 110 kronor per månad.

Vad händer vid ett nej?

Om den extra förbundsstämman röstar nej den 14 november 2018 fortsätter Svenska Barnmorskeförbundet som tidigare som barnmorskors företrädare i professionsfrågor. De fackliga löne- och villkorsfrågorna hanteras då även i fortsättningen av andra fackförbund.

BILAGA: SAMMANFATTNING

Förbundsstämman 2017 biföll propositionen och beslutade:

ATT fortsätta utredningsarbetet med syftet att Svenska Barnmorskeförbundet ska utveckla sin verksamhet att även verka som facklig organisation.

Åtgärd: Hösten 2018 finns ett förslag om hur detta kan bli/vara möjligt.

ATT utreda om utveckling av Svenska Barnmorskeförbundet kan ske på så sätt att samtliga barnmorskor kan vara medlemmar genom att erbjuda olika former för medlemskap

Åtgärd: Utredningen är gjord och visar att detta inte är möjligt.

ATT slutligt beslut vid behov sker under 2018 på extra förbundsstämma som har att besluta om policy- och stadgeändring samt handlingsplan för fortsatt arbete.

Åtgärd: En extra förbundsstämma hålls den 14 november 2018. Beslutsunderlaget innehåller förslag policy- och stadgeändring samt handlingsplan för fortsatt arbete.

ATT perioden fram till den extra förbundsstämman eller den ordinarie förbundsstämman används för fördjupade medlemsdiskussioner i olika fora/möten för att säkra att slutligt beslut är väl förankrat och att nödvändig medlemsmobilisering kan ske inför och efter detta beslut.

Åtgärd: Möten i landets lokalföreningar, två webbenkäter, text i varje nummer av Jordemodern plus information på förbundets hemsida, rapportering i form av faktatext, notiser och intervjuer på barnmorskan.se, temanummer Fackförbundsutredning i Jordemodern juni 2018. Utskick till alla medlemmar med post/brev i januari och ”Frågor och svar” i somras samt vykort med uppmaning att besvara webbenkäten i augusti 2018. SBF:s vice ordförande Eva Nordlund (som har lett utredningen) har skapat ett nätverk/sluten grupp där hon löpande har svarat på frågor. Lokalföreningarna har en sluten grupp för information från kansliet och styrelsen. Svenska Barnmorskeförbundets kansli har svarat på frågor från medlemmar.

BILAGA: LÄNKAR

Svenska Barnmorskeförbundet organisation och verksamhet (folder)

https://storage.googleapis.com/barnmorskeforbundet-se/uploads/2018/05/Svenska-Barnmorskeforbundet-2018-www.barnmorskeforbundet.se_.pdf

Frågor och svar om fackförbund Svenska Barnmorskeförbundet (2018-06-14)

www.barnmorskeforbundet.se/aktuellt/forbundet/fragor-och-svar-om-fackforbund/

Barnmorskan.se - Barnmorskeförbundet - Fackförbundsutredning

<https://barnmorskan.se/fackforbundsutredning/>

Barnmorskeförbundet.se – information om fackförbundsutredning

Sökord fackförbund: <https://www.barnmorskeforbundet.se/?s=fackf%C3%B6rbund>

Sökord fackförening: <https://www.barnmorskeforbundet.se/?s=fackf%C3%B6rening>

Hemsidor

www.barnmorskeforbundet.se

www.srat.se